



PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL

—VENTA: 3a exemplars, 1 pesseta; Un número, 5 cèntims.—Surx a llum los divendres ab jeta regularitat.—SUSCRIPCIÓ: Espanya, 1 pesseta trimestre; Estranjer, 1.—

## DE SALLENT Á IGUALADA Y VICE-VERSA

### VIATJE MISTERIÓS D' UN PASTOR Y UNA DONZELLA



Comensa á donarse'lums á la iglesia apagant llums.



Estudiant teulologia es més burro cada dia.



Quan arriba á ser pastor á una Rosa fa l'amor.



Ben prompte ella (desgraciada) vejà que estava... ensucrada.



Familia y Sallent deixá pel pastor que la enganyá.



Y plens de goig se trobaren y cap á Igualada anàren.



Mes allí fins los xicots li fan'lums de sabatots.



Lo pastor de tot se'n riu fent per las nenas l'ull viu.

Folleto ilustrat ab caricaturas. Se ven a UN RAL en los kioscos y en casa ls corresponsals de «La Tramontana.»

**JUSTICIA Y ECONOMIA**

Pot dir-se que fins que 'l socialisme modern suscità la idea de justícia y economia social, no 's tenia un concepte clar d'aquestes idees.

Per justícia se considerava los preceptes morals consignats en los llibres sagrats ó las prescripcions legals.

Per economia s'entenia 'l conjunt de practicas rutinarias trasmesas tradicionalment en los distins rams del saber y de la activitat humans.

Era la justícia la Bíblia y 'l Còdic Penal; era la economia la rutina envellida y acceptada sens haver-ne fet examen.

La idea de justícia, que ha de ser la última expressió del treball del pensament en lo moral, y la d'economia, que té de representar lo domini científich de la matèria, presas del passat y respectades com cosa històrica y tradicional, constituïxen un erro dels més graves, quina conseqüència immediata es dificultar lo progrés, convertint en reaccionaris als poders, las institucions, las costum y a un numero inmens de personas.

La rabó es clara: consideris si 's vol lo cristianisme allà en son origen com un progrés inspirat per la idees de justícia que protesta contra 'ls errors y la corrupció del paganisme; consideris igualment lo dret romà com un progrés social y polítich respecte de la imperfecta organizació dels Estats anteriors. Pot acceptarse que 'l cristianisme y 'l dret romà sigan la fórmula absoluta de la justícia; Vint sigles de dominació durant los quals la historia acusa un cúmul espantós de guerres, revolucions, plèts y tota mena de crúdels y sangrentas desavenencias responen negativament.

Las necessitats materials de la vida son apreciables é imprescindibles: pera omplir-las cumpliment era necessari tenir justa noció del dret pera que tot consumidor cumpliés ab sos debers socials sens faltar a la justícia, y després se necessitava un coneixement suficient, ja que absolut no era possible, de la matèria utilizable y adaptable a las necessitats humanas, abunt una organizació equitativa del treball, del cambi y de la distribució dels productes. Pot créueres que ab la carencia de circumstancias tan essencials existís la economia? Las crisis industrials, la aglomeració d'habitants en los grans centres de població, la miseria de las poblacions rurals, las emigracions en massa y las guerres pera la conquesta de nous mercats donan també resposta negativa.

En 'l ordre moral es just lo que per lo concurs de tots a tots beneficia per igual.

En 'l ordre material es econòmic lo que per tots y pera tots produheix més y mellor resultat ab menos esforç.

Si ab lo criteri que d'aquestos principis socials se desprehen jutjem la actual societat, arribarem a un severíssim judici.

Trobém que 'l producte s'obté pel concurs de capitalistes y obrers; los primers en possessió del crèdit, del capital, de las primeras materias y dels instruments de treball; los segons posseïent únicament sos brassos y un empirisme pràctic.

Pel capitalista la propietat del producte, més los beneficis de sa venta.

Pel obrer que ha venut son treball pel jornal, no hi ha més que 'l perill de veures desposeït de son ofici, únic medi de subsistencia, per la adopció d'una nova màquina, y quan com a consumidor ha d'adquirir lo mateix producte que ha creat, té de pagar la usura al capitalista.

Tal fonament social, considerat ab lo criteri de la justícia, es immoral é injust, per que ve a ser un pacte lleoní en que aquell que contribueix ab més lo que se 'l emporta menos, en odiosa desproporció; considerat ab lo de la economia, es desordenat é irregular, tota vegada que ab aquest sistema de producció se perden foras, inteligències, activitats é iniciatives.

Tanta iniquitat y torpessa de procediment es causa d'un dualisme social que divideix als homes en explotats y explotadors, y s'oposa a la fraternitat y solidaritat que tindria d'existir entre tots los membres de la gran familia humana.

Veyém, donchs, que lo que en lo mon de la tradició y dels explotadors s'entén per justícia y per economia, en lo mon de la rabó y de la ciencia es injusticia y malgasto.

Pera que la justícia y la economia sian una veritat en los fets y en la apreciació general de totes las inteligències, se necessita una transformació social que destrueixi tots los privilegis, y una difusió de la ciencia que desvanegui 'ls errors de la tradició y 'ls enganyos ab que los falsos sistemes alucinan als sectarís.

Avuy que 'ls treballadors constituïts en potencia social proclaman que sa emancipació ha de ser sa propia obra, tenen de ferse càrrecs ben de ser de la noció exacta de justícia y economia, estudiarla dintre de sas organizacions, prepararse a portar a la practica sas conclusions, y prevenir la obra revolucionaria, perque tan sols d'aquest modo poden los obrers, en mitj de la societat de la injusticia y del desordre, adelantarse a servir la causa de la justícia y de la economia?

**ENGANYS Y DESENGANYS**

Malvintaje las cartas y qui va inventarías... Sis otros maiors, las tres primeras copas y tres bastos petis... y perde per no tenir mal... Dobla 'l plat, six pesetas; paga un raiet a cada bol... Dobla 'l plat, six pesetas; paga un raiet y méjta a can Pastraus en un asentamen... Muehito solo...

Y no 's pensà, lo mateix me passa jugant a manilla ó al domino, sempre 'm toca perdre. Si prech un billeret euro de milis. Fins quan prevo la sort a blancs ó a vermells, me surten negres com la conciencia d'un capitalista.

Si n'he rebut de desengany en lo joc... Pero estich cansat, eny meua cartas... Fins las que rebí d'amitja ó parents las tirard al fuch... ¡ho juro!... ni 'l nom en vull sentir. S'ha acabat.

Y encare algú 'n dirá: —Fort, perque jugar... Es molt bonich criticar lo vici dels altres. ¡Voldé que siga 'l home més virtuós que hi haja demunt de la terra! donchs trepitava 'n ingleses de demunt, que no 'm deixan viure... compréu sabates a las criaturas y unas faldillas a la dona y a mi un vestit, y diguin al amó de la casa que s'esperí... sino no os crech... perque, vaja, no m'arriban los quartos per tot aixó. Y com que treballant es impossible pugner satisfer las necessitats, encara que siga ab tres d'arregades y hucall... quin raiet me queda... veure si la sort jupa, y ab una peseta fermen nou ó deu... A no ser que volguera que fassi corre 'l angle... ó que siga d'aquells que 'n diuen espavilats, que 'as pelan de viu en viu... ¡Massa bon cor, veuho aquí lo que tinch!

De tots modos, tants desenganyos m'aborrizen y 'm desesperan... y lo dit: no joigo més... hauré de tirar per un altre camí... ho diu lo ditto: la experiencia es mare de la ciencia.

Pero es molt dolorós que un s'hagi de fer mestre a copia de desenganyos.

Desenganyats, desenganyats... Veni aquí un altre tonteria. Veyam: ¡quina seguretat tenia el lugar de que havia de ser ab la meua! no sabia cert que podia perde! Donchs qui m'ha enganyat sino jo mateix!

¡Mireu qu'és prou que no vulguem reconeixer que nosaltres mateixos som los fabricadors del engany! No ho vouldé creure... Jo vos ne donaré provas tot seguit.

Passa un tanoca per lo carrer de Fernando, s'amblica per totas las botigas obrint un pan de boca capis pera passarli un llonguet. L'observa un d'aqueutos tontos que cría nostra civilización, y al 'l tenim perseguint al tanoca com un gat a la rata. Ab mayya logra ferse son amic, y prompte, posant una cara com de prunats agres, diu al tanoca: —Si qu'eu souh desgraciat. Tantas semanas qu'estich cessant, y sense esperanzas de rescupar 'l empleo que tenia a Gobernación. No 'm queda altre recurs que empenyar aquest anell... diu eny anell... ¡qu'és una memoria sagrada de la meua mare; ¡pobreta, si ho veya!

Estich cert que moriria de sentiment... Una joya hereditada dels seus antepassats, qu'era duchs ó marqués... y jo he sentit contar que procedia de la reina de Dinamarca, de qui era cambreg major la beavisia.

Pero no hi ha remey... lo primer es donar pa a la familia... y lo que sento es que si aixó dure se me 'l quedarin aquesta colla de pillos que trabacan ab la miseria del pobre, perque no podré pagar los plissos.

—Hone... diu lo tanoca... ¡si los fets de vos me 'l vendria y 'a treuria més quartos...

—Primer me tiraria de cap a mar! exclamé com irritat lo tuno. ¡Voleu que ma pobra mare 'm malehich!... Y després, que me 'n donarians... ¡deu ó dotze durós!... ca... ca...

Lo tanoca obra 'l ull fins é ferit rodo, com lo d'un pey, penas y concibeix la idea de fer un gran negoci. Y tu femse 'l ganso, deja entreveure qu'ell li compraria si li dongues a baix preu; y per fi, cau a la llosa com pardal jovenet, y se fa donar 'l anell per sis durós.

Fet lo negoci, li falta tempo al tuno, pera escabullirse y al tanoca, pera anaren a casa d'un argenter a que li comprés.

—Mestre... li diu, —aquí no 's compran anells de six quartos.

Una suher freda s'apodera del tanoca, que casi s'asemaya, y ab veu lastimosa, que arrenca del fons del cor y de la butxaca, esclama: —¡Quin desengany!

Ara, dignume, si vouldé, si no en la usura del tanoca la causa del desengany. Sen gaire bones las intencions del qui creu fer negoci ab la miseria del altre; S'ha vist may que donguen un bou per un son! Donchs convenim en que no la astucia del tuno, sino la avaricia del tanoca, li portá 'l engany; y per lo tant, qui 's desenganya es que s'ha enganyat primer, y no colpi als altres de sos propis pecats.

Sino que rec... ningú vol ser responsable de sos errors.

y sembla que un se quedi més consolat tirantlos a les esquenes dels vehins.

Y no cal ser tanoca pera rebre desenganyos d'aquest género, perque de molt espavilats n'hi han que 's passa 'l març...

No fa pas molts anys que donya Baldomera, en plena cort, se faya portar los quartos a cabassos a casa seva, ab lo vesch de guanyar lo trenta per cent.

La gent s'hi feya a cops de puny per pendre tanta; y després... ¡no volen de desenganyos!... y també 'l tirará la culpa únicament aquella senyora, que feya lo que la llet permetia...

A l'agut mateix, a la Rambla, quan encara no se explotava lo carril de Vilanova, gracias a una molt entesa propianda y repartint dividendes ab gran serietat com si 's 'l diners fossen bolets... ¡me voleu de gran espavilada de la del comerç, a comprar Vilanova!

Aneu ara a comprarne, y aixó que hi ha alguna cosa que produheix.

Tambe 's van enganyar: ¡Pobrets!... Creyume, es una preocupació aixó dels desenganyos, molt convenient pera escusarnos, ho concedit; pero molt hipòcrita y funesta.

Tots aquests que buscan sempre banchs y caixas que donguen molt d'interés, proteccions de Bistrops, cases que d'inguns los millors articles é meyas de preses, liquidacions, jugadas de bola, rifas, etc., etc., y sufren després los desenganyos de quebras, deshonras, malalties ó pérdidas de tota mena; no es que 's proposen viure ab la usura dreta?

—¡Oh, diuhen alguns, un s'ha d'exposar sino may es fer!

Y aquest vici d'amagar perversas intencions ab paraules que las desfogoran s'ha de reure. Es precís que las cosas se fassin com s'han de fer, y lo que siga brut llessura. Al menys quan passem bogada que sapiguem quina es la roba neteja; perque ara no ho podem sebre.

No podré dir que busco extremes y tipos reaguants. Donchs jo vos probaré que 'l desengany es quan menys una preocupació que denota mala educació social, si no es hipòcrita ó mal intencionada.

No vauré tenir un conegut, en Miqueló, que no 'l coneixéu segurament, que 's va proposar, no se perqué, serne amic.

Senyore 'm venia a buscar a casa; quan no m'hi trobava, venia al café; si no 'm pensava allí, al teatro. Per tot me trobava ab en Miqueló com si fossi la meua sombra. Si jo tenia un capritxo ell també; si a casa teniam rahons, ell se ficava a arregllarho; en una paraula, com si fossi la meua dona.

Ab mi sempre m'ha agradat ser condescendent ab tutehos. Pero tant me va durar ab sa constancia, que 'm vaig proposar desferme d'ell.

Un quin hora sortiras de casa avuy! —me preguntava. —A las dues, —jo 'l deya. Y a la una ja era al Tibidabo.

Lo vey entrar al café que jo era, fugia que 'l trobava al teatro, me 'l assava per fora.

¡Perim si aixís me sortirá! —vareig pensar. Ca, ni per aquestas.

Fins que un dia va caure malalt. Tot seguit m'avisá. Jo, si no hagués sigut tan atormentador, 'l hauria visitat ab sollicitud. Pero per acabar d'una vegada, vareig fer 'l orní.

Lo pobret passá la malaltia, que va esser de cuydado; yo 'm va deixar en pau.

Al cap de poch dias me va dir una coneguda que en Miqueló s'hi havia explayat, dihentli: —¡Ja ho veu, Maneta, quin desengany! ¡Veu qui creu ab l'amistat!

Y també m'era jo la causa del seu desengany, volguent que jo li fess amic per forza? No devia consultar primer si m'era agradable.

Y aixó no es res; perque al cap y al fi jo sou home. Pitjor en Titella, que li deyam, que s'va empenyar en caser ab la Tuyas; y be 'n va fer de cosas... y ella, que no li agradava y que no estava per aixó, com si no fossin prou bonas y fundadas rahons. Pero ell amarrat ab la seva lliensat sospers per tot arreu com una viuda de poch y se crevera d'ella com un gos. La cert es que, no se per no quedarne tia ó per alguna ilicció desvanescuda, é per lo que fos, que ab aixó no m'hi hucó; al últim va donar lo sí a 'n Titella; y quan ja semblava que tot quedava ben arreglat, fugí la Tuyas ab un rellogat que teniam, exclamant lo pobret Titella:

—¡Quin desengany! ¡més terrible! ¡Fihose de donar!... ¡Voleu mda provar que un mateix es lo fabricador del desengany! Y, en tot, las donas, segons en Titella y molts d'altres, son las falsas. No hagues volgut un amor per forza, y no hauria aixó succehit.

Y, ja podéu fer, de desenganyos lo mon n'está ple. Ab las idees també passa 'l mateix.

Lo primer que trobim son aquestas paraulas: —¡Oh, las idees son un gos. Lo cert es que, no se donan cada desengany que canta 'l credo.

Y 'l que son las cosas. Jo may me trobo desenganyat. Quan jo era més jove que crec, conecia alguns homes desenganyats que havian corregut totes las broncas y totes las guerres de sos temps.

Y com deya 'l imitabile Robert, cara sigas miliciano, ara n'has sigut dels programes regadats ab Espartaco, y altres ab en Prim; ¡est sempre patir y 'ls altres fent la olla grassa. Y es clar, com que cridan sempre: —Viva en Prim ó viva Espartaco! —y may... ¡Viva ella! —la Llibertat se la tornava sempre agre, com lo vi del Ninot de vint quartos lo porré; y al últim, renevadus dels homes fins é creures enganyats.

Si no 'n hagueses parlat de Fulano ó Sotano la llibertat, sino de sas propias foras, de sos propis ideals y per ella y no per los altres hagueses treballat ¡haurían suferit tants desenganyos!

Y 's progressistas no han acabat encara, perque totes las idees políticas se 'n van a rodar devant dels homes que las representan com a jefes.

—¡Oh, ¡no parlar del programa republicà per exemple; no hi ha més programa que 'n Castelar. Que aquest se torna madó, no hi ha remey. En Castelar es lo partit; y al fi hem de rebre un desengany, perque un home no es may una idea.

—¡Oh, y encare fos sols lo jefe que enganya. De regades, y moltes, un següent un partit perque hi ha un cable, un capítol ó un comandant que 'l arrastra.

Lo que aquell fa està per ben fet. Ve un dia que la fa grossa. Desengany en porta. No hi ha vida.  
 «Com qu'és tan còmode arri de que 'ls altres pensin lo que un ha de pensar i fer!... Per això anem tan bé.  
 A les societats obreres mateixes: iquants ne voldria trobar de desenganyats!  
 Però examinemho! l'un s'hi fica perquè li donguin lletna, com si fossen los amos... los altres perquè los protegixin en tal ó qual cosa... ve una huela, son los que meyois hi fan, si no s'quedan a treballar, se porten seguit baixa perquè estan desenganyats que no hi ha homes per fer algun sacrifici; los primers desenganyats son los que may han fet res, y encare murmuran:  
 —Ei clar: si 'ls que ho han de fer no ho fan; qu'èrem nosaltres!  
 Y, en fi, fora qüestió de may acabar si recullissem totas las provas pera demostrar que 'l desengany se 'l fa un mateix enganyantse primer.  
 Quan jo sento prop algu que diu:  
 —Estich desenganyat!  
 Pense sempre:  
 —Tu t'auràs enganyat!  
 Y, tant si m'creya com no, jo penso que mentres la societat siga tan embustera y tiránica, y tocbom no arrega a pensar per ell y a defensar lo que li es propi, deixant de ser societat, no anirém bé, y sostindrem aquestas faras que se sintetizan en paraulas com aquestas:  
 —Quin desengany!  
 En lo mon hi pot haver paga, tan gran com la que jo tinc, per exemple: desgracias, contrarietats, imprevisiones; abusos, etc.; pero no desenganyos, si un no vol enganyarse.  
 Y ab una societat verament lliure, que per serho s'ha de compondre de seris dignes y lleals, sense que 'ls interessos algun obstacle a l' armonia social, los enganyos y desenganyos no tindrán rahó d'esser ni d'existir, com moltas altres paraulas ó frases que ajudan a criarnos per amor de deu y per carn de llops.  
 En fi, puig, de dir, y tractant de corregir nosstras fallas:  
 —Quin desengany he rebut!  
 Diguem:  
 —Què bestia he sigut!  
 Y jo 'l primer, molt servidor vostro.

PALLICU

CARTAS DE FORA

Sr. Director de LA TRAMONTANA.

Malgrat 26 de Juny de 1887.

Estimat Director: Lo 21 del present mes celebraren los llusos d' aquí la festa de son patró S. Lluís Consaga, ab una gresca digna de posseir en coneixement dels llegidors de son festiu periòdich.

Primerament després de haver enfortat, celebraren los carcas y algun federal... de pega, un grrran ofici ab canturia a tall de catedral (ignoro quinas classes de talls s' usan allí) sense faltarhi brams desde 'l cubell de la divina bogada.

Com no estavan conformes los llusos grossos sobres qui tenia de ser lo pendonista, tractaren de sortejarlo y caigué la grossa al noy gran, que es un xicot que té moltas pelias y per lo tant molta materia al cap.

Signent agraciad lo noy gran ab l' honoró titol de pendonista, digué: hem de lluhirnos, costi lo que costi. Perque 'l noy es aixis, quan se li posa alguna cosa al barret, té de ferho. Ell podrà explotar los seus treballadors fentlos treballar més horas y donalshi menos jornal que los altres, pero quan se tracta de lluhir lo garbo en cosas per l' istil, no mira prim; porque encara que a Catalunya no s' puga fer negoci, perque 'ls treballadors volen guanyar massa, ell sempre té alguna cinquena disponible quan se tracta d' assumptos carcatòlics.

Coneixent lo génit del noy, no estranyarán que la profesó s' fes ab tota pompa; com que no 'ls faltan quistos...

Sortiren los plagas de la parroquia acompayats de uns quans músichs. Davant de tot hi anavan los llussets petits; pero vaja, aquets deixemlos, que son criaturas, y com diu lo ditxo, qui ab criaturas se fica...

Darrera lo peixi menuti, afeitat, la vista esparverada, reñlar lo bigoti, las sabatas netas y la roba de las festas; seguit lo noy gran, es a dir, l' abanderado ó pendonista, y al darrera lo boina frugui, carcas y companyis.

Las figas de Maria més contentas que un gos ab un os, exclamavan: ja veure, que la fassin los llibrepensadors una festa com aquesta!

No espartarje, ratas de sagristia, que 'l dia que fem neteja d' alguns recons, d' altre manera anirà la cosa.

Lo dia que treguem lo bot que ja comensa d' estar ple, ja veureu si n' farém de cosas; pero ab lley.

Al vespre feren comedia a son centre, y ja pot contar que de burricadas no n' faltarian, icom que no saben fer res més!

Diuen que han contractat una gran companyia per la present temporada y estrenarán algunas obras dramáticas, originals de un estripador bramatic molt conegut de... casa seva.

També diuen que 'n Baleri quedá molt content lo dia del Cortas Crisi porque 'l poble se portá molt bé ab la profesó.

Si lo dit fa per casa, senyor Director, vosté mateix.

Mani y disposi de son servidor y amic  
 J. E.

\*\*\*

Tarrasa 26 de Juny de 1887.

Comensaré pera fervos una pela d' un trago ben lisch de vi ab una porrona ben grossa en lo bosch de can Palet, a quinze minuts de Tarrasa.

Las teresianas feren una excursió ab son capità Menaya, alsente molt la porrona de vi, y quan no n' hi quedava la tornavan a anar a omplir a can Palet; la presidenta de las perisianas fou la que 's cuidá de portar una truya bastant regular pe 'l fray Jepet (no sé si era d'ous).

Lo benemérit Jepet es molt bromista, y ab las bromas que fa disfruta molt. Sempre porta las butxacas plenas d' anissos; tal dia s' assentá en un marget rodegat de totas las tias fleumas, quan tot d' un plegat se treu un grapat d' anissos y 'l tira dalt del marge; ellas s' alsaren tant corrents com las gallinas quan se 'ls tira un grapat de blat de moya, a veure quina 'n colliria més; 'l una queya ensenyant las garras y otras lo mapa-mundi en blanc, mentres que 'l burot de faldons negres se las contemplava desde baix del marget ribent igual que 'ls ruchs quan fan aquells broms.

Després ballaren una mica algunas de las ganapias que s' queden per tias de 25 a 35 anys; a entrada de fosch entraren a Tarrasa bramant lo Ruge; l' ensotant estava molt vermell; no puch dir si era a conseqüencia del vi, del sol ó de baladrejar; pero estich segur que si alguns obrers haguessim cantat pels carrers estant vermells com ell, hagueren dit:—Están borratxos, no n' feu cas.

Aquest bolado de carbó d' una amplada y alsada bastant regular, jefe sens rival de las perisianas, es molt guapo; las aconsella que 's fassin mongetas ó s' casin ab un montserrat; ja n' ha fet algun de casament d' aquesta porqueria, puig en qüestió de ser tias ó mongetas, esculleixen per tias.

Res més d' importancia per ara y diguem als carcamals que m' dispensen, ja sé que no 'ls puch haver ofés de res porque aixó que escrich es lo positiu.—E. F. y V.

\*\*\*

Sant Martí de Provensals 26 de Juny de 1887.

Molt Sr. meu: No es tan sols lo vicari de Santa Maria del Taulat lo sacerdot d' aquí capàs de moure xibarris místichs, sino que 'l de la parroquia del Clot, mossen Félix, li fa la competencia y fins lo guanya.

Dijous de la setmana passada, entre vuyt y nou del vespre, portava aquest ensotant Son Amo a una malalta, y al passar pel carrer de Menara Alta, davant del n.º 8, repará un jove que descuayadament no s' havia tret la gorra. Veureho lo capellá, anarhi furios y ab una esgarripada treureli la gorra del cap y tirarli a terra insultantlo grosserament, tot fou hu.

També 'l altra dia va pegar una bofetada a un feligrés en plena via pública per no haverse tret la gorra davant d' una cerimonia catòlica que impedia 'l pas per la via pública.

De modo, que a Sant Martí estém millor que volém. Ab gayres reverents com los mossen Enrich y Félix, será cosa de sortir al carrer ab un garrot cada ciutadà a fi de defensarse dels atachs de certas sotanas. ¡Ei! A menos que s' instituhis lo carretó y 'l llas y 's possessin centinellas permanents a la porta de la sagristia! Llavors sí que 'l remey fora radical.

Disposi de son endemoniat servidor.—J. L.

18 DE JUNY!

(ABORDAT)

Tendra nenq que, enganyat, se veu sense pensar també dins la foscra d' un convent;

en mitj de sa sort traydora, tart ó dejorn, veure anyora la blavor del firmament.

Cruel! esperar sospita que dins son cervell s' agita lo pensar llibertador, y aquesta bestia civilita li talla 'l fil de sa vida sotmetentla a greus dolor.

Lo mateix que 'l enclaustrado, la vida 's hi ha robada a Ferrandis y Bellés, tres anys fa, dia per dia, porque en son cap se movia una idea de progrés.

Quan, tipe de sufrir la carga d' una tirania amarga, al mon llura 's van llisat, l' aparver racionari, melích y sanguinari, mentals urpias los clavá.

Mártirs los qui 'l despotisme ofegá en son negre abisme: en Dolas pus descausats!

Germanos os recien de sobres que son cors de vostres obras y resó de vostra veu.

En quit de la humana braga, com més lo tiró desplega lo mantell de sa malalt, més s' atansa y desentela la hermosa y brillant estela que es nombr de Llibertat.

A. TOSÁ



Lo dimars d' aquesta setmana, 28 de Juny, feu tres anys dels fusellaments de Ferrandis y Bellés, y cinch del rebentament de las calderas de la fabrica de Morell y Murillo, en lo carrer d' Amalia.

L' any passat, al dedicar en las columnas de LA TRAMONTANA un recort a tan negra fetxa, mereixerem las atencions del fiscal y foren denunciat.

Avuy, pera no tornar a provocar las iras del fiscal, llemens la ploma sens enfondir en tals assumptos.

Mes en lo fons de nostre cor hi guardém una llágrima per las victimas de Morell y Murillo, un recort d' admiració pels mártirs de la Llibertat, y un sentiment d' odi a totas las tiranias que 'ns alienta a sufrir tota mena de persecucions de la justicia d' avuy per defensar la justicia de sempre.

Pel dia 22 de Juny se prengueren grans precaucions militars tant a Madrid com per províncias, per temor de que no li sortis algun florencio a la qüestió d' ordre públich, que al rebentarse deixés de mala manera a la monarquia.

No comprench. Aquesta fetxa deu remoure de dalt a baix al Sr. Sagasta, qui no pot per menos de recordar-se del any 1866, comparant sa diferencia situació d' avuy ab la de llavors.

Lo general Daban ha dit en plenas Cortes als sublevats del 22 de Juny del 66, asesinos del cuarterel de San Gil.

Y a n' en Sagasta lo mateix que si li diguessin Lluçia.

No hi ha pitjor sort que tenir orelles de ministre.

Dos nous periòdichs republicans han aparegut a Madrid: *El País y El Pueblo*.

Sortir y esser denunciats, tot fou hu. Está vist que 'l govern no pot viure en pau ab lo país ni ab lo poble.

La defensa de las institucions que li están confiadas determinan aquestas incompatibilitats d' interessos y caràcters.

Lo ministeri té molt bonas intencions respecte a las reformas politicas, pero no passa de aquí.

Los projectes presentats a las Cortes continuaran sent projectes fins prop del dia del judici final politich, ó sis 'l dia en que torni a pujar en Cánovas, que claravá capretasso a tot



lo que tinga no més que resabís de lliberalisme, encara que 'l tal lliberalisme no passi de sagastí.

Las promesas dels polítichs son com las paraules de casament que 's donan á certas donas del honor atropellat. May se compleixen.

Diuen que en Fontrodona ha dit que es federal monarquich.

¿Creuen acás que aixó vol dir que ell es de varios partits?

Donchs no senyors; ell es igual ab tots: Arrossayre sempre... vingui 'l que vulgui.

Anant á un altre arrós de Moncada un regidor 'jva caurel i 's trenca una cama. ¿Voldrà per tals miracles la Providencia fer economías en lo municipi de Barcelona? Miris, Sr. Deu, que si ho fa aixis, després tindrem de gastarho tot ab crossas.

Los reformistas creuen que prompte serán cridats al poder.

Com tan sols per aixó tenen format lo partit, es molt natural que aixis ho creuin y esperin ab la boca badada.

Mes lo difícil está en que als demés sostenedors de la escalfudada idea de fer feits á la patria ab la monarquia los sembli be tingan de ser tants á repartirse la túnica del pacient Cristo espanyol.

Lo jutje municipal de Chiclana y un alcalde de barri de Cádiz han sigut tancats á la presó per delictes comuns.

Un magistrat de la audiencia d'Albacete ha sigut processat per lo mateix, comesos en lo desempenyo de son càrrec.

Y en lo mateix Senat diuen que 'l ministre del ram sab' d' un altre magistrat que viu ab sis prostitutes.

Tapu, noy, aquesta claveguera de la justicia. Que d' ella 'n surt lo cólera públich.

En lo passatge Martí de la vebina vila de Sant Martí de Provensals hi ha un subjecte que treu los mails esperis, donant cada escándol pel vehinat que canta 'l misteri.

Se posa 'l curandero prop de la finestra, y á grans crits diu: — ¡Fuig, fuig! — fent ridiculs gestos y dibent també alguna oracioneta devant del esperitat.

Y mentres fa tal ridiculesa l' amo de la casa, més d' un cop los demés de la familia cantan flamench y tocan la guitarrá, sens dubte divertintse del éxit que entre alguns infelices va produhint aquesta enganyifa.

Los vehins comensan á estar tips d' aquestos espectacles, y si la autoritat no s' espavila á impedirlos, es fácil que la curació dels mails esperits acabi com lo rosari de la aurora.

Pel jubiléu de la reina Victoria hi ha hagut en algunas ciutats d' Inglaterra pedradas, tiros, molins, etc., ab los seus corresponents morts y ferits.

Tractantse de jubiléus, no es estrany que 's vagin convertint en rosaris de la aurora tant aquí com á Inglaterra.

Las lleys de la naturalesa son invariables.

Mentres los ministerials inglesos feyan festas á sa reina, la colonia irlandesa de Nova York celebrava una missa de morts pels mártirs sacrificats durant lo regnat de D.ª Victoria I d' Inglaterra.

Aixó de las funcions d' iglesia tant serveixen per fas com per nefas.

Lo rey de Servia está donant un bonich espectral prenent lo divorci ab la reina Natalia, porque sembla que ja 'n té una altra d' escabetsada y ell deu pensar que 'en la variació está 'l gust.

Es salat aixó del matrimoni indisoluble. Los poderosos 'l imponen pels altres y 'l refusan per ells.

Justicia del temps, com las figas en Agost.

De varios punts nos indican alguns suscriptors que no reben LA TRAMONTANA, á pesar de que nosaltres la enviém puntualment.

De Sant Pol de Mar, de Tivissa, de Russafa, de

Cerviá y de Granja de Escarpe, farian molt be los administradors de correus en vigilar qui es que irregularisa nostre periódich.

Se atendrán las nostras súplicas! Ho dubtém.

EPIGRAMAS

Un pagés dels carmanals en un cambi 's presenta, per un duro cambio, sabent ja que n' era fela. Tant bon punt tan fer trincarlo, li van dir:—Mestre, an es bo, y ell respongué:—Per aixó es que vinch aquí á cambiárlu.

Casat de poch en Damiana, deya á n' en Frits, que ho es temps: —Jo d' ensá que 'm vaig casar que estich carregat de grans.— A lo que respongué en Frits: —Preu paciència, bon amic; pitjor jo, que sempre estich tot carregat de petits.

J. STARABA



Lo nostre bisbe, que es tan sficionat á passejarse pels seus dominis espirituals, va entrar á Granollers á so de tabals, y no obstant contan que va agafar moltas llebras.

Los feligresos podian cantar alló de A tu puerta planto un pino, sens temor d' equivocarse, porque van plantarne un devant de cada casa del trajecte per ahont tenia de passar lo bitze.

De música celestial n' hi va haverhi per tres orquestas, y de vert se 'n podia atipar tota la parroquia ab lo que 's gastá pera enramar las festas bisbescas.

Lo talós del feligrés que m' escriu s' estranya de que 'l bisbe gastés cotxe en trajectes de cinch minus, quan, sent deixeble de Jesús, son mestre anava á peu.

¡Bons estariam, á fe de Cristo, si tinguésem de mirat prim en aquestas cosas relligiosas! ¡No quedarian bisbes aceptables ni per remey!

Aquell rector de Sant Pere de Ribas que tant escandalisava á las higar de la Marí, per que no pagavan los quatre quartos cada mes, y que 's queixava tant de no tenir un quarto pera fabricar devoció, pel dia de Corpus va estrenar una capa que li costava 108 duros, pagada ab diners recullits entre 'ls més llanuts feligresos de la parroquia. Mentres hi hagin devots los ensotiansis anirén á cavall.

Un ruch negre de Vich aná á bramar á Manlleu per la festa del Sagrat Cor de Lliguim, y cridoria va abocar desde 'l cubell sant contra tots los periódichs liberals y en particular LA TRAMONTANA, que forem uns desagrahits si no li donguéssim las gracias pel favor, y no 'l convidéssim á un gotet del de dir missa si passa per casa.

Que ja es sapigut que bram de carcatólich es divertiment de liberals.

Per cerimonia divertida la que passá diumenje d' aquesta setmana á Cornellá.

Es lo cas que mossen Tomàs sembla que no vol que se 'l destorbi per res quan han tocat las dotze, pera pogueu dinar tranquil.

Y succedi diumenje que arribá un bateig á la iglesia que ja havia tocat 'l hora del apat.

Cremat lo rector se disposava á fer las feynas renyant durament á la llevadora, quan al dirli un de la comitiva que no s' enfades, va engararlos á dida, tancant la porta d' una brandida y deixantlos ab un pam de nas.

Y com qui fa las cosas rabió no las fa may be, al tancar la porta va enganxarse la sotana, y al fugir poch menos que corrent se la estripá de dalt á baix, clavantse per poch de bigotis.

Lo padri llavors va donar quartos als escolans pera que anessin á tocar las campanas de bateig, y com per quartos ja se sab que á la

iglesia no 's negs res, los aprenents de bisbe aprofitaren la ganga molt contents.

Mes no anaren á Roma per la penitencia, porque mossen Tomàs, al sentir campanas pujá al campanar, y aquest vull aquest no vull, omplí las caras y 'ls clatells dels escolans de revesos, deixantlos fets uns Sants Llàtzer, puig á un d' ells no se li podia estroncar la sanch que á raig fet li sortia del nas y dels caixals.

Quina llástima de pares de genit que ho baguessin vist!

Ara 's diu que rellevan á mossen Tomàs del càrrec de rector de Cornellá, y 'l poble 's desconsola.

Com podrán divertirse ab comedias místicas si no tenen un comediant de la categoria rabiosa de mossen Tomàs!



XARADA

—Qui des de ha de mori— deya 'l dos tres de la Rosa, sent una cosa afrentosa que tenta gent pena així. Dos es membre de persona, dos inversa per pescar, y si 'l meu tot vols trobar es carrer de Barcelona.

J. PRATS N.

ROMBO

Sustituir los pichs ab lletres que, llegidas horizontal y verticalment, digan: la primera retlla, una consonant; la segona, lo que ningú vol; la tercera, un sucell; la quarta, un nom de dona; la quinta, una eyna de manyá; la sexta, de nom de dona; y la última, una vocal.

Nos de BISE

GEROGLIFICH

X  
Solo Cau  
DM  
AAA  
L  
ó Gos no  
N  
J E

J. BADA

SOLUCIONS

Á LAS CABRIAS DEL NÚMERO PASAT

XARADA: — Ca-ri-ty-o-za

GEROGLIFICH: — D. Abdon per grans peus.

Barcelona.—Tipografía LA ACADEMIA, Ronda de la Universitat, 4

DE SALLENT Á IGUALADA Y VICE-VERSA

VIAJE MISTERIOSO D' UN PASTOR Y UNA DONZELLA



Impressa ja la tercera edició d' aquest folletto rigurosament históric, se trobará de venta al preu de UN RAL en los kioscos de la Rambla á Barcelona, y á fora á casa de tots los corresponals de LA TRAMONTANA.

LA REVOLUCIÓ

POEMA EN TRES CANTS